Chloe Dalton

Een haas in huis

Vertaald door Nico Groen

2025 Prometheus Amsterdam

Proloog

Januari was arctisch. De temperatuur daalde verschillende keren naar vijf graden onder nul. In het nieuwe jaar begon het te sneeuwen, waar bijna geen einde aan kwam tot half februari, toen in een korte dooiperiode sneeuwklokjes zichtbaar werden die opkwamen in het kletsnatte gras. Binnen enkele dagen lagen ze opnieuw onder een pak sneeuw. De bomen zagen wit van verwaaide sneeuwvlokken en in de heggen hingen verijsde spinnenwebben, net bevroren kop-en-schotels uit het vingertouwspelletje. Een in zichzelf gekeerde, eenzame torenvalk zat op

het tuinhek, spookachtig in het zwakke licht. Magere vossen doorkruisten het landschap, slopen door greppels en struikgewas, nog brutaler dan anders door de honger. Alleen wat bloederig, klonterend dons in het gras bleef over van een mollige houtduif, alsof er een zakje veren was omgekeerd. Verdwaasde fazanten, de staartveren zwaar van de aangekoekte sneeuw, staken de akkers over, statig stappend over het ijskoude terrein; het *hierheen, hierheen* van hun volmaakt pijlvormige pootafdrukken loste op in de verte.

Al die koude weken hupte er een haas over de akkers, een vrouwtje oftewel een moer, in haar bewegingen belemmerd door het nieuwe leven dat in haar groeide. Terwijl de winterzon laag boven de horizon hing drukte ze zich plat tegen de grond, op elke beschutte plek die ze kon vinden, schuilend tegen de bitter koude wind en voor de hongerige blik van roofdieren. Tegen de avond schraapte ze met haar voorpoten in de sneeuw naar nieuwe grassprietjes tussen de stoppels in het korenveld of knaagde schors af in een haag, karige energiebronnen als het koud is en om in de tweeënveertig dagen en nachten van een hazendraagtijd een ongeboren worp te voeden.

Op een avond in februari maakte ze een leger onder overhangend, lang gras aan de rand van een akker. Daar bracht ze in stilte een jong ter wereld, donker als de nacht zelf, afgezien van een stervormige witte plek op zijn kop. Ze likte het schoon en

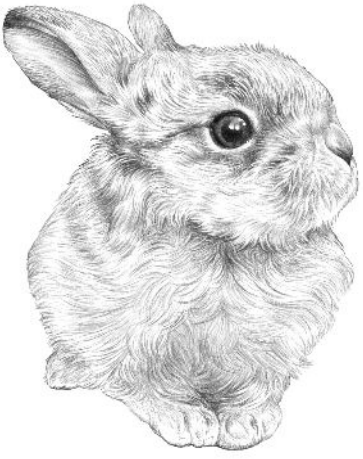
voedde het, beschermde het met haar lichaam totdat het wist dat het zijn ledematen kon gebruiken, waarna ze het angstvallig met haar snuit zachtjes van de plek waar het was geboren wegduwde naar een nieuwe schuilplaats: een pol dichtbegroeid, 'slapend' gras, dat een knus nestje vormde.

Nadat ze haar jong naar tevredenheid had verstopt, volgde ze haar spoor terug en wiste het uit met haar pootjes. Ze ging haastig te werk om het ochtendlicht voor te zijn dat aan de horizon daagde. Ze maakte sierlijke, verende passen, alsof ze wilde voorkomen dat ze ook maar één grassprietje verschoof. Toen ze klaar was, sprong ze weg met een zet van haar krachtige achterpoten en verwijderde zich ver van haar jong. Zonder leger waarin ze het kon verbergen kon ze het maar het beste alleen laten en roofdieren op een dwaalspoor brengen totdat het donker werd. Dan zou ze onder dekking van de duisternis terugkeren.

In de uren die volgden werd de winter minder streng en liet hij zijn greep verslappen. De drassige grond parelde van smeltende sneeuw. Mensen waagden zich dankbaar weer buiten. Het haasje met de witte ster op zijn kop maakte zich klein in zijn nestje van gras, drukte zich tegen de grond en luisterde aandachtig naar het geluid van verre stemmen dat door de wind werd aangevoerd en geleidelijk dichterbij kwam, samen met nog iets: de plonzende poten, hijgende adem en muskusachtige geur van

een hond die zijn kant uit rende en de stilte verbrak met angstaanjagend, uitgelaten geblaf.

Deel één

1. Een winterpuisterling

Siberiërs vernoemen hazen naar de tijd waarin ze worden geboren: *nastovik* (geboren in maart, wanneer er een korst op de sneeuw ligt), *letnik* (geboren in de zomer), *listopadnik* (geboren in de herfst, wanneer de bladeren van de bomen vallen).
– A.A. Tsjerchassov, *Notes of an East Siberian Hunter* ('Aantekeningen van een Oost-Siberische jager'), 1865

Terwijl ik me bij de achterdeur klaarmaakte voor een lange wandeling hoorde ik een hond blaffen, gevolgd door de roep van een man. Ik duwde mijn

voeten in mijn wandelschoenen en liep over het grind naar het houten hek om te kijken wat alle opschudding veroorzaakte. Er was geen reden waarom er een hond in de buurt zou zijn. De verbouwde schuur waar ik woonde stond ver van alles af op een groot stuk akkerland, onderverdeeld door beken en hagen en onderbroken door stukken bos. Ik was opgegroeid met verhalen over stropers die sloten doorzaagden en hekken forceerden om over boerenakkers het bos in te rijden en op herten en konijnen te jagen of hun honden achter hazen te laten aangaan. Veel onschuldiger was dat een hond er wel eens op een landweggetje vandoor ging, achter een konijn aan of gewoon omdat hij werd aangelokt door de open ruimte, waar hij groepjes schapen uiteenjoeg of een vogelnest verstoorde. Een jaar eerder was een enthousiaste hond, nog nahijgend van een achtervolging, over de muur heen mijn tuin in gesprongen, waar hij vergeefs ergens op af dook en speels met zijn staart zwaaide, waarna hij weer terugsprong. Maar zo'n incident was zeldzaam en ik was benieuwd wat er aan de hand was.

Ik leunde op het hek en speurde de akker af, die naar de horizon omhoog glooide en erachter verdween. De hemel was staalgrijs. Ik liet mijn blik over de heggen dwalen, over de uitgestrekte stoppelakkers en de resterende pakken smeltende sneeuw, naar de donkere omtrek van het bos dat het dichtstbij lag. Voor zover er al een loslopende hond was ge-

weest, was die niet meer te zien. De wind sneed ijzig in mijn wangen. Het witte ademwolkje verdween op slag. Ik zocht in mijn zak naar mijn handschoenen, trok mijn jas dichter tegen me aan en ging op weg.

Het pad dat ik nam was kort en onverhard en liep langs de rand van een maisakker, waarna het overging in een smalle landweg met aan weerszijden hoge hagen van vooral braam en koraalbes. Het pad, dat bestond uit twee banen ingeklonken aarde, was stevig genoeg voor een auto, maar zat vol kuilen en modderpoelen. In gedachten verzonken rondde ik de heuvel en begon langzaam aan de flauwe afdaling naar de landweg toen ik schrok van een diertje dat op de strook gras midden in het pad mijn kant uit keek. Ik bleef staan. *Pulsterling.* Het woord schoot me te binnen, al had ik nooit eerder een jonge haas gezien.

Het dier, niet langer dan mijn handpalm, lag op zijn buik met zijn ogen open en zijn korte, zijdezachte oren plat op zijn rug. Zijn vacht was dik en donkerbruin en stond alle kanten uit, met krulletjes langs de ruggengraat. Lange, lichte dekharen en snorharen staken uit en glommen in het zwakke zonlicht, waardoor het was alsof hij een lichtkrans rond zijn romp en snuit had. Tegen de achtergrond van de kale aarde en het droge gras viel moeilijk uit te maken waar de vacht ophield en de grond begon. Hij ging zo in het doodse winterlandschap op dat ik hem voor een steen zou hebben gehouden als zijn

flanken niet zo wild op en neer waren gegaan. Hij duwde zijn voorpootjes stevig tegen elkaar aan, die uit een beenkleurige vacht staken met comfortabel uitziende plooien. Rond zijn gitzwarte ogen lag een dikke, onregelmatige rand roomwitte beharing. Hoog op zijn kop bevond zich een karakteristieke witte vlek, als een verfspetter. Hij bewoog niet toen ik zijn blikveld in liep, maar bleef roerloos naar de grond voor hem kijken. *Pulsterling.*

Toen ik jong was, vormden gapende konijnenholen onder bomen en, als in een flits, de staartjes van hun bewoners, net katoenen balletjes, een vertrouwde aanblik. Maar hazen waren zeldzaam en schuw en zag je alleen af en toe van ver, wanneer ze wegvluchtten. Het was een verrassing om een onbeschutte pulsterling te zien, er überhaupt een te zien. De meest voor de hand liggende verklaring waarom hij daar zo open en bloot lag was dat de hond die ik had gehoord hem had opgejaagd, of opgepakt en weer losgelaten, waarna hij op het pad de weg was kwijtgeraakt.

Ik ging alle opties af. Ik kon de pulsterling laten waar hij was, in de hoop dat hij de weg zou terugvinden naar de beschutting en zijn moeder hem kwam ophalen voordat een roofdier hem vond of hij werd verpletterd onder de wielen van een voorbijrijdende auto. Ik kon hem meenemen en in het lange gras zetten met het risico – bedacht ik – dat zijn moeder hem niet zou kunnen vinden omdat hij ver van zijn

schuilplaats was afgedwaald of meegenomen, of met het risico dat ze hem zou verstoten.

Als kind was ik dol op het lammerseizoen en was ik vaak te vinden op een boerderij in de buurt. Ik had gezien dat een ooi haar jong uitsluitend aan de geur in een wei vol andere lammetjes kon herkennen. Elk ander lammetje dat op haar afkwam of van haar melk probeerde te drinken duwde ze resoluut weg. Ik herinnerde me dat een boer een ooi met een dood lammetje dat van een ander, dood schaap wilde laten zogen door het in de gevilde huid van het dode lammetje te wikkelen. De moeder zou het uitsluitend grootbrengen als het sterk genoeg rook naar het jong dat ze had verloren. Als ik mijn geur op de pulsterling zou overbrengen door hem met al mijn goede bedoelingen op te tillen – al was het maar om hem een meter te verplaatsen –, dan zou dat zijn einde kunnen betekenen.

Het kwetsbare diertje aan mijn voeten leek onmogelijk te kunnen overleven in een landschap vol gevaren, waaronder vossen en roofvogels. Die laatste zag ik vaak laag boven de grond zweven, waarna ze hun vleugels invouwden om zich als een steen op hun prooi te laten vallen. Het jonge haasje had geen verweer tegen zulke moordenaars. Maar ik wist dat menselijk ingrijpen eerder kwaad kon doen dan goed, dus ik besloot de natuur op haar beloop te laten. Ik zou de pulsterling laten liggen waar ik hem had gevonden, in de hoop dat hij tussen het

gras zou wegschieten zodra ik weg was en hij met zijn moeder zou worden herenigd. Ik telde het aantal palen van het hek zodat ik de plek waar hij lag kon terugvinden en vervolgde mijn weg.

Toen ik vier uur later terugkeerde was ik de haas zowat vergeten. Maar daar was hij, precies zoals ik hem had achtergelaten. Hij lag daar vol in het zicht, terwijl hoog in de lucht buizerds rondcirkelden met hun klaaglijke roep, als gedoemde zielen. Ik aarzelde, aangezien het nog een paar uur licht was. Het was gek dat de moer niet was teruggekeerd om haar jong te komen halen, wat ze volgens mij zeker zou doen. Ik overwoog de mogelijkheid dat de pulsterling door een hond was verwond of dat zijn moeder was gedood. Hoe dan ook nam de kans toe, als hij op het pad bleef, dat hij onder een auto terecht zou komen of, als hij daar nog langer zo bleef liggen, zou worden aangevallen en opgegeten.

Puur uit instinct en nog steeds niet overtuigd van de beste oplossing besloot ik het haasje mee naar huis te nemen totdat het donker werd. Daarna zou ik hem terugbrengen naar waar ik hem had gevonden. Om te voorkomen dat ik hem zou aanraken plukte ik een paar handen dood gras langs het pad. Ik hurkte naast hem neer en ging er min of meer van uit dat hij er snel vandoor zou gaan. Hij verroerde geen vin. Ik legde een hand op elke flank en bracht hem ingepakt in gras voorzichtig naar mijn borst, waarna ik de paar honderd meter naar mijn achterdeur liep.

Eenmaal thuis zette ik het haasje voorzichtig op het aanrechtblad neer, zodat ik kon kijken of hij een wond had. Ik wikkelde hem losjes in een nieuwe, gele stofdoek om te voorkomen dat ik zijn vacht aanraakte. Tot mijn opluchting kon ik geen bloed of wond ontdekken. Hij duwde zich overeind op zijn trillende voorpootjes, elk zo lang als mijn pink en zo dun als een potlood. Hij wankelde op zijn achterpoten, knipperde met zijn ogen en sperde zijn neusgaten open, alsof hij de onbekende omgeving in zich wilde opnemen. In huis leek hij nog kleiner dan op het pad; hij viel in het niet bij elk voorwerp dat voor mensen was gemaakt. Zijn mondopening was een roetkleurig streepje onder aan zijn ronde kop met afhangende hoeken, alsof hij nu al enigszins teleurgesteld was in het leven. Zijn ebbenzwarte ogen hadden een vaag melkachtige, paarse weerschijn, zoals die van veel pasgeboren dieren. Zijn snorharen waren kort en stijf, zijn achterpoten maakten een scherpe hoek en waren bijna half zo lang als het dier zelf.

Ik belde een plaatselijke natuurbeschermer, een voormalige jachtopziener, om te vertellen wat er was gebeurd en advies te vragen. Hij wees meteen mijn idee van de hand om het dier terug te zetten in de natuur. Hij zei dat de moer, als het jong haar al kon terugvinden, het zou verstoten, omdat het ondanks mijn voorzorgsmaatregelen inmiddels naar mensen rook. Hij zei bovendien dat hij in de tiental-